

TINGVOLL GJENNOM TIDENE

- Tingvoll prestgjeld

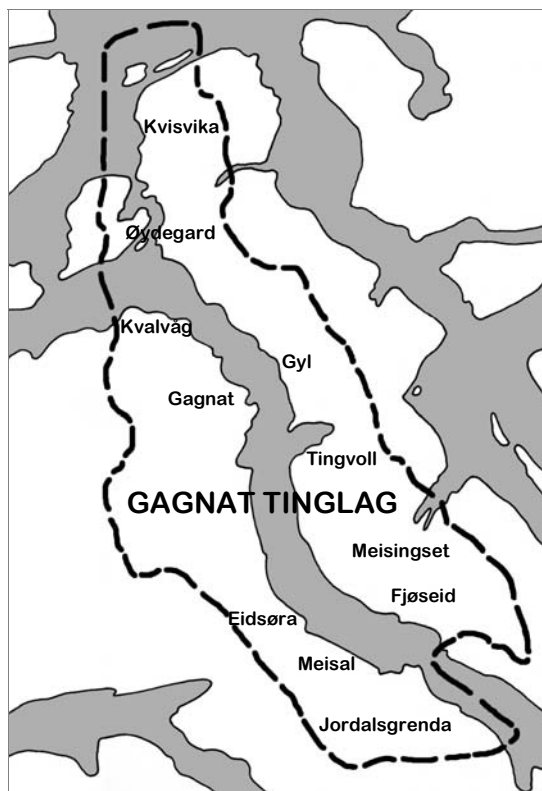
Av Helge Husby

FRÅ SKIPREIDE TIL TINGLAG

I Hendt og hender i Tingvoll 2009 presenterte eg utviklinga frå Nordmørafylke og Frostatinget via Tingvoll skipreide til Gagnat tinglag, og seinare Tingvoll tinglag.

I denne artikkelen tek eg for meg den kyrkjelege inndelinga av Tingvoll prestgjeld.

Vi tek utgangspunkt i det gamle tinglaget. Tinglagersgrensene følgde stort sett grensene til Tingvoll prestgjelds hovudsokn. Dette vil seie dei gardane som sokna til *Tingvoll hovedkyrkje*.

Det var gardane som sokna til eit tinglag eller prestgjeld, som utgjorde tinglagsområdet eller prestgjeldet. Og grensene kunne vere utydelege. Mange stader var det ingen som åtte det vi i dag kallar grunnen. Ein gard åtte skogen, medan naboen kunne vere tillagt hamninga, eller beiteretten. I tillegg kunne seterområde eller utmarksslåttar vere felles, elvarettar eller naustområde var disponert i fellesskap. Setrer kunne ligge i eit anna sokn enn sjølve garden, Boksaspa på Aspøya er eit eksempel på det. Her ligg beiteområda og seterrettane på Svanavollen, øvst i Hoemsdalen. Og i dag ligg dette også i to ulike kommunar. Derfor burde eg ikkje tegne kart, men skrive på kva gardar (gardsnummer) som sokna til tinget. Men eg tegnar likevel kart med dei grensene desse gardane har i dag for å kunne sammenlikne oppdelinga.

Når eg talar om gardar i denne artikkelen, er dette garden med alle underbruka, altså gardsnummeret inkl. alle bruksnummera. Når eg t.d. skriv om garden Rotås, er begge gardane, småbruka, dei tidlegare husmannsplassane og bustadeigedommane med.

NIDAROS ERKEBISPESETE 1153-1537

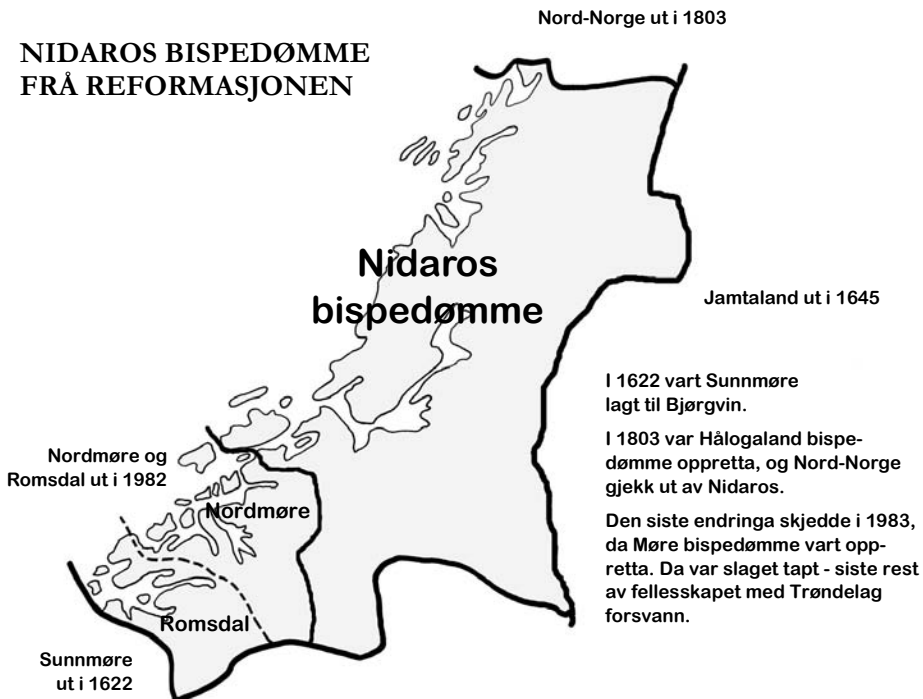
- Bjørgvin bispedømme
- Oslo bispedømme
- Hamar bispedømme
- Stavanger bispedømme
- Kirkjubøur bispedømme, Færøyane
- Kirkjuvåg bispedømme, Orknøyane
- Sodor og Man bispedømme, Man
- Skálholt bispedømme, Sør-Island
- Holar bispedømme, Nord-Island
- Garðar bispedømme, Grønland

Endring etter reformasjonen

Etter reformasjonen i 1537, vart makta flytta til København. Nidaros som erkebispesete vart oppløyst, men fortsette som eige bispedømme.

Herjedalen med Idre og Serna sokna til Nidaros, seinare til Hamar-bispen. Jamtaland sokna til Uppsala fram til 1570, men vart ein del av Nidaros fram til danskane gav bort lenet til svenskekongen.

Tingvoll og Nordmøre sokna til biskopen i Nidaros heilt til 1982.

Tingvoll kyrkje

TINGVOLL PRESTGJELD I 1589

I 1587-89 hadde kyrkja «vareopptelling» i samband med ei fornying av kyrkja, den såkalla Reformatsen i Nidaros bispedømme. Dette arbeidet er til stor hjelp for å finne ut kva gardar som sokna til prestgjeld og sokn. Når vi seier “*tingvollgjelding*”, er dette egentleg ein person frå Tingvoll prestgjeld. Men ikkje alle vedkjenner seg denne tittelen, utanom dei frå sjølve Tingvollvågen?

Tingvoll prestgjeld strekte seg i 1589 frå garden Litj-Mjøllkill mellom Jordalsgrenda og Øksendalen over Tiltereidet, der Toven var siste garden i Tingvoll. Vidare strekte prestgjeldet seg til og med Heggem og Fostervoll, frå Fursetfjellet langs elva ned til Batnfjordsøra og nordover etter fjorden. Bergsøya høyrde med til Tingvoll, likeeins halve

TITUS BÜLCHES MANNTALL 1663-1666

Den danske Titus Bülche var kommissarius over kyrkjene i Norge. Han gav ordre til prester og fogder i åra 1663-1666 om å registrer manntal over gardar i kvart prestgjeld. Desse manntalla er i Riksarkivet. Sammen med manntala er det òg ein del svar på ein del spørsmål, dei såkalla Titus Bülches postulata. Dette gjeld spørsmål om inntekt på garden. Titus Bülches registreringar ligg i det danske riksarkivet. **På neste side er gardane i Tingvoll prestgjeld opplista.**

Sørlandet

Sielsvig
 Haltvig
 Gangnat
 Flemmen
 Vatten
 Warvig
 Hoemb
 Røsdall
 Kind
 Svanevold
 Lambvigen
 Qualvoug

Øre

Rannem
 Sletnæs
 Oersett
 Torrwig
 Holte
 Dallen
 Rotli
 Øye
 Heggum
 Hannesett
 Asplien

Dueaas
 Fostervold
 Sandnæs
 Diurli
 Neder Dyrlij/Mænsett
 Dønnum
 Bache
 Mechelbostad
 Øre
 Sønming
 Skee

Tørreset
 Løwold
 Naastad
 Inder gaard
 Sildsett
 Birchesett
 Stochaas
 Fursett

TINGVOLL PRESTGJELD FØR 1795

